

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 6. novembra 1872.

Obseg: Kdaj je bolje sadna drevesa presajati, v jeseni ali spomladi? in kako jim jamo kopati? — Gospodarske skušnje. — Kako stojimo z živinskimi kugami? — Pravila hranilnice. (Dal.) — Osnova političnega programa za državno-pravno stranko v Avstriji. — Goror prof. Greuterja v 6. seji avstrijske delegacije v Peštu. — Poročilo o XXVII. skupščini Matičinega odbora 31. okt. 1872. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kdaj je bolje sadna drevesa presajati,

v jeseni ali spomladi? in kako jim jamo kopati?

Prišel je čas, ko so drevesca zaspala in ne čutijo več, kaj se ž njimi godi.

Čas je tedaj zdaj spregovoriti o presajanji dreves.

Skušnja nas uči, da je jesensko presajanje najbolje zato, ker se korenine in prst vležejo; kedar sneg pade na presajeno drevo, stlači zemljo skupaj, da ne leži na rahlem na koreninah. Ako se pa spomladi presadé, se prvo leto komaj oživijo, in je le malo perja na njih, izrastkov pa čisto nič ne naredi. Jesensko drevo pa požene skor take izrastke, kakor takošno drevo, ki ni bilo presajeno, zato, ker se čez zimo korenine vležejo in jih zemlja potlači; spomladanska drevesa pa zato ne poženejo, ker prst na koreninah preveč na rahlem leži in zato se jih tudi veliko posuši. vsaj morajo s prevelikim trudom hrane si iskati. Tega smo popolnoma prepričani (ker imamo z drevesci zmirom opraviti), da se jesenskih nič ne posuši, spomladanskih pa veliko. Zdaj smo še le zvedeli, zakaj toliko gospodarjev toži, da se jim drevesca sušijo. Verjemite nam: zato, ker se spomladi presajajo, ko je že sok za kožo, potem pa vsahne.

Večkrat sem sicer že o kopanju jam v „Novicah“ pisal kaj, vendar dobra stvar ni nikoli zadosti pripočana, zatoraj naj še enkrat od jam nekaj omenim.

Drevesca tudi v pustji zemlji dobro zrastejo, ako se jim dobro postelje. Jama mora biti široka; čem širja je, tem bolje je za drevo, in pognojiti se mora z lesenim gnojem, a ne pri koreninah, ampak na dno jame, na gnoj pa prst, in na prst še le drevesce; korenine pa se ne smejo privihati, ampak morajo lepo proste ležati.

Velikrat se tudi sliši, da veter drevje okrog meče in podere. Temu krivo pa je to, da pri presajanji so se drevescu vse korenine na eno stran obrnile. Pri presajanji drevesec se mora doli na tla poklekniti, z eno roko se morajo potem korenine uravnati, z drugo pa prst na njo pokladati, močnejše koreninice se morajo obrniti na tisto stran, na kateri huji veter vleče.

Tako vsejanih ne bo veter podiral.

Pri nas zdaj že vse presajamo.

Obilno število drevesec imam na prodaj; kdor jih kaj želi kupiti, naj s pismom dá vedeti, da mu jih pošljem po železnici ali pa po pošti. Jabelka, hruške,

češnje, češplje, breskve po 40 soldov čez seženj (klaftro) visoke, druge pa vse po 30 soldov.

Na Kokrici na Gorenskem.

Andrej Net.

Gospodarske skušnje.

* *Dober kup prijetno vino se za dom napravi tako-le:* Vzemi 1 funt (libro) civeb in 1 funt krhljev frišnih jabelk, oboje deni v čeden lonec, v kterega si vlil 10 bokalov vode. 8 dni daj to stati tako, da zrak zraven more. Čez 8 dni precedi to zmes in vlij jo v steklenice (flaške). Čez en teden potem imaš prijetno vinsko pijačo.

Tako piše „Weinbau-Kalender“ barona Babo-ta za leto 1873., ki slovi za izvrstnega vinorejca, ki ne bi dal kaj tacega tiskati, ako ne bi bilo resnično.

* *Žganje (brinjovec, slivovec), če po olji (fuzel) diši, se po novejših skušnjah popravi z zdrobljeno hrastovo skorjo.* Poprej se je rabilo oglje za to; al kdor je skusil oglje, ne bode ga rabil več, ampak v prah zdrobljeno hrastovo skorjo — 2 funta in pol se je vzame na vedro žganja.

Babo „Weinbau-Kalender“.

Kako stoji s živinskimi kugami?

Gobčnice in parkeljnice je po nekterih krajih še zmirom dosti, po družih pojenjuje; nikjer pa ni huda; povsod se ozdravi živina samo po sebi ali po priprostitih zdravilih, ki so jih „Novice“ nasvetovale. Da so v okolici Tržaški zaprli nektare vasí celó z vojaki, da bi se bolezen ne raznesla, bilo je celó nepotrebno, kajti te bolezni, ki večidel plane z zraka na živino doli, ne obvaruje nobena straža.

Vse druga pa je s turško govejo kugo. To, to je treba zapirati ostro, da dalje ne seže, in veliko ostrejše, kakor se danes v „Novicah“ bere v dopisu iz Dolenskega.

Dozdaj moremo na Kranjskem, Štajarskem in menda tudi na Primorskem veseli biti, da ta grozovita kuga ni še predrila na Hrvaško in da po takem nam ni še za hrbtom. Deželna vlada iz Zagreba namreč naznanja c. kr. deželni vladi z dopisom od 30. oktobra, da te kuge ni še nikjer na Hrvaškem, v Slavoniji pa v Josipovcu in Ritfalu od 12. do 19. okt. ni nobena živina več zbolela, v Breznici in Klokčevcu pa je zbolelo 20 goved na novo, tudi v Kutjevu 50. V teh 5 vaséh je do 19. oktobra od 1041 goved zbolelo 423, izmed kterih jih je poginilo 216, 7 so jih pobili,